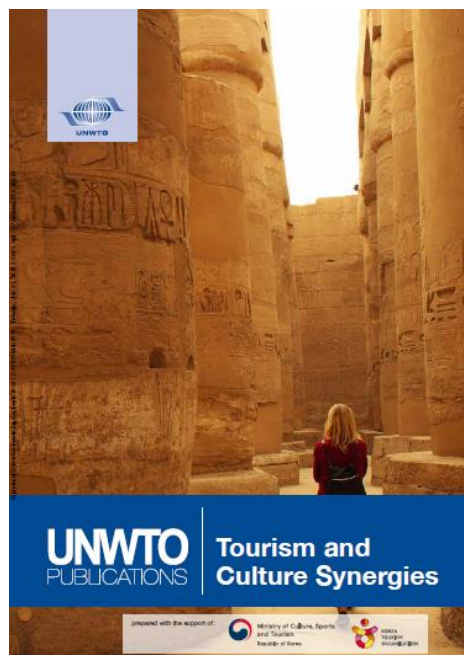

Jacek Borzyszkowski

Tourism and Culture Synergies

Tytuł: Tourism and Culture Synergies

Wydawnictwo: World Tourism Organization

Rok wydania: 2018

Liczba stron: 160

ISBN:

978-92-844-1896-1 (wersja drukowana);

978-92-844-1897-8 (wersja elektroniczna)

Najnowsza publikacja Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO) zatytułowana *Tourism and Culture Synergies* to propozycja dla wszystkich osób zainteresowanych problematyką związków pomiędzy turystyką a kulturą. Publikacja powstała dzięki zaangażowaniu znanych autorytetów z zakresu turystyki kulturowej (m.in. Greg Richards) oraz ministerstw ds. turystyki państw członkowskich UNWTO. Opracowanie składa się z czterech rozdziałów oraz załączników.

Jak zaznaczono w streszczeniu, raport (bo taką formę publikacji przyjęto) zawiera „przeгляд intensywnie rozwijających się relacji między turystyką a kulturą oraz synergii, która powstaje w ich wyniku”. Autorzy za cel przyjęli analizę stanu obecnego, bieżących potrzeb oraz priorytetów państw członkowskich Światowej Organizacji Turystyki w zakresie rozwijania relacji pomiędzy turystyką a kulturą. W tej części przedstawiono również dane obrazujące liczbę podmiotów i osób poddanych badaniom (przeprowadzono je dwutorowo – wśród państw członkowskich UNWTO oraz wybranych ekspertów z zakresu turystyki kulturowej). Tym samym, wyniki uzyskano z 44% państw (69 ze 156) oraz 61 ekspertów. Na bazie uzyskanych wyników badań Greg Richards sformułował jeden z wniosków: „związek pomiędzy turystyką a kulturą oznacza, że charakter turysty kulturowego i kultury, którą oni konsumują, zmienia się bardzo dynamicznie. W szczególności modele turystyki kulturowej oparte na namacalnym dziedzictwie są wzmacniane przez wzrost znaczenia dziedzictwa niematerialnego”. Autor zwraca uwagę, że dynamika ta wpływa na problem definiowania pojęcia „turystyki kulturowej”, które należy obecnie wziąć pod uwagę ze względu na zdecydowanie silniejsze relacje pomiędzy turystyką a kulturą, niż miało to miejsce 20-30 lat temu.

Rozdział pierwszy zatytułowany *Needs and Priorities: Tourism and Culture Survey of UNWTO Member States* to przeгляд wyników badań przeprowadzonych wśród państw członkowskich Światowej Organizacji Turystyki. Całość poprzedza metodyka przeprowadzonych badań. W dalszej części przedstawiono ogólne wyniki badań, które opracowano na podstawie 10 głównych pytań / zagadnień (gdzie 1-3 dotyczyły obecnego stanu turystyki kulturowej, a 4-10 potrzeb i priorytetów), tj.:

- które z wymienionych obszarów związanych z turystyką zaliczacie Państwo do kategorii „turystyka kulinarna” (skala 1-5)?
- wielkość rynku turystyki kulturowej – zagadnienie dość rozbudowane, bowiem odnoszące się do pytań m.in. z zakresu procentowego udziału zagranicznych turystów kulturowych w ogólnym udziale wszystkich turystów przyjeżdżających do danego kraju; co więcej badane państwa poproszono również o wskazanie udziału jednodniowych odwiedzających (!);

- jakie środki używacie Państwo do szacowania wielkości rynku turystyki kulturowej w kraju?
- czy turystyka kulturowa ma „szczególne miejsce” w krajowej polityce turystycznej?
- czy turystyka kulturowa ma „szczególne miejsce” w planie promocyjnym / marketingowym kraju?
- jak ważne są poszczególne formy wsparcia rozwoju turystyki kulturowej (skala 1-5)?
- jak ważne są poszczególne potrzeby wsparcia rozwoju turystyki kulturowej (skala 1-5)?
- jak ważne są poszczególne etapy / formy współpracy pomiędzy sektorem turystyki a kultury (skala 1-5)?
- dwa ostatnie pytania miały charakter otwarty i dotyczyły wskazania: 1) dobrych praktyk z zakresu rozwoju turystyki kulturowej oraz 2) uwag na temat potrzeb i priorytetów związanych z rozwojem turystyki kulturowej.

Układ kwestionariusza ankietowego wyraźnie wskazuje na dominację zagadnień z zakresu potrzeb i priorytetów. Pytań (czy szerzej: zagadnień) z zakresu obecnego stanu turystyki kulturowej było zdecydowanie mniej. Z jednej strony szkoda, bowiem uzyskanie odpowiedzi w tym zakresie mogłoby pomóc w przeprowadzeniu bardziej szczegółowej analizy wielkości rynku turystyki kulturowej. Znając wcześniejsze opracowania sygnowane przez Światową Organizację Turystyki, można zauważyć, iż prezentacja wyników różnych badań najczęściej ma charakter bardzo ogólnikowy.

Nie wnikając w prezentowane w raporcie odpowiedzi na poszczególne pytania, warto wskazać, że badane państwa dość wysoko oceniały znaczenie runku turystyki kulturowej. W stosownych miejscach autorzy opracowania podali również wybrane, dodatkowe odpowiedzi z poszczególnych państw (wynikające z części pytań otwartych). Jak można było się spodziewać, problematyczne okazały się zagadnienia związane z oszacowaniem wielkości rynku turystyki kulturowej – na pytania te odpowiedziało zaledwie 38 państw (tj. 55% biorących udział w badaniu). Dość mocno rozbudowana jest natomiast część dotycząca planów i priorytetów związanych z turystyką kulturową, gdzie poza „suchymi” wynikami badań, przedstawiono szereg ciekawych, indywidualnych przypadków działań w zakresie rozwoju tej formy turystyki. Podsumowując, pierwsza część opracowania, dotycząca stanu i perspektyw rozwoju turystyki kulturowej w państwach członkowskich UNWTO, pomimo pewnych uogólnień, zawiera szereg ciekawych informacji, które wynikają zarówno z typowych danych liczbowych, jak również prezentacji szeregu przykładów z poszczególnych krajów.

Rozdział drugi zawiera wyniki badań przeprowadzonych wśród ekspertów turystyki kulturowej (*Survey of Cultural Tourism Experts: Views and Comments*). Osobom tym zadano łącznie 13 pytań, często dość zbliżonych do tych, które przedstawiono państwom członkowskim:

- które z wymienionych obszarów związanych z turystyką zaliczacie Państwo do kategorii „turystyka kulinarna”?
- jak ważne są wymienione obszary turystyki kulturowej (skala 1-5)?
- które obszary turystyki kulturowej będą miały w przyszłości większe / mniejsze znaczenie (skala 1-5)?
- jakie są najbardziej odpowiednie metody pomiaru turystyki kulturowej?
- jaką część światowej turystyki międzynarodowej stanowi wg Państwa turystyka kulturowa?
- czy znaczenie turystyki kulturowej wzrosło w ciągu ostatnich 5 lat?
- czy znaczenie turystyki kulturowej wzrośnie w ciągu najbliższych 5 lat?

- jakie powinny być główne cele polityki turystyki kulturowej w ciągu najbliższych 5 lat (skala 1-10)?
- jak ważne są poszczególne formy wsparcia rozwoju turystyki kulturowej (skala 1-5)?
- jak ważne są poszczególne potrzeby wsparcia rozwoju turystyki kulturowej (skala 1-5)?
- jak ważne są działania w zakresie wspierania partnerstwa pomiędzy turystyką a kulturą (skala 1-5)?
- jakie są główne wyzwania i bariery współpracy pomiędzy kulturą a turystyką?
- odniesienie do opinii państw członkowskich nt. potrzeb i priorytetów rozwoju turystyki kulturowej.

W tej części opracowania przedstawiono również definicje i poglądy na ten temat turystyki kulturowej prezentowane przez poszczególnych ekspertów. Podobnie, jak w części dotyczącej wyników badań przeprowadzonych wśród państw członkowskich, w tej zaprezentowano dane liczbowe obrazujące poglądy ekspertów turystyki kulturowej. Znaczną część stanowią cytaty i opinie naukowców nt. poszczególnych zagadnień, w tym m.in. w zakresie różnych form turystyki kulturowej, np. turystyki sportowej. Warto podkreślić zawarcie w tej części wielu ciekawych poglądów, które są chyba ciekawszą częścią tego rozdziału.

Trzecia, główna część opracowania (pn. *Trends and Potential: in-depth Expert Opinion*) zawiera szereg komentarzy do głównych problemów poruszanych w badaniach. Wskazano w niej m.in. na dynamicznie rozwijające się relacje pomiędzy turystyką a kulturą, popierając to konkretnymi przykładami z różnych destynacji. Wykazano ponadto, że coraz trudniej jest zdefiniować turystykę kulturową, co wynika m.in. z rosnącej złożoności turystyki i kultury. W tej części zacytowano przykładowe definicje turystyki kulturowej pochodzące z różnych opracowań. Powołując się na dane statystyczne, dokonano próby oszacowania wielkości rynku turystyki kulturowej. Warto podkreślić, iż w stosownych miejscach powoływano się również na wspomniane wcześniej wyniki badań przeprowadzonych wśród państw członkowskich i ekspertów. Tu również zawarto elementy historii turystyki kulturowej, jednoznacznie wskazując na jej duże przeobrażenia. Wyraźnie wyartykułowano również relacje pomiędzy turystyką a kulturą, jednocześnie wskazując na korzyści dla poszczególnych stron. Jednocześnie przedstawiono potencjalne kierunki rozwoju szeroko rozumianej turystyki kulturowej. Ten rozdział należy docenić w szczególności, głównie ze względu na mnogość cytowanych źródeł, ciekawe wyniki różnych badań i ich interpretacje, czy wielokrotne powoływanie się na konkretne, indywidualne przypadki.

Ostatni, czwarty rozdział (pn. *Conclusions and Recommendations*) to swoiste wnioski wynikające z całości opracowania, poparte charakterystyką najnowszych problemów związanych z turystyką kulturową (m.in. w oparciu o definicję przyjętą podczas Zgromadzenia Ogólnego UNWTO z września 2017 r.). W tej części raportu przedstawiono ogólne i najważniejsze wyniki badań, z jednoczesnym porównaniem tych uzyskanych z państw członkowskich, jak i ekspertów turystyki kulturowej. Ciekawym elementem tego rozdziału są wyraźnie wyartykułowane rekomendacje w zakresie rozwoju turystyki kulturowej, tj.: tworzenie wizji, odpowiednie generowanie informacji, opracowanie bardziej szczegółowej polityki w zakresie turystyki kulturowej, prowadzenie odpowiednio ukierunkowanej działalności marketingowej, zapewnienie ochrony kultury, wykorzystywanie technologii i innowacji oraz budowanie współpracy.

W końcowej części opracowania przedstawiono wzory kwestionariuszy ankietowych, wykaz państw i ekspertów biorących w badaniach oraz przegląd wybranych praktyk z państw członkowskich w zakresie rozwoju turystyki kulturowej.

Opracowanie pt. *Tourism and Culture Synergies* to ciekawa pozycja z zakresu turystyki kulturowej. I chociaż nie ma ona charakteru stricte naukowego, to z pewnością powinna

być ważnym źródłem danych i informacji dla naukowców zajmujących się tematyką turystyki, kultury oraz relacji pomiędzy nimi. Mocną stroną raportu jest z pewnością zaprezentowanie ciekawych wyników badań uzyskanych z kilkudziesięciu krajów świata oraz od kilkudziesięciu ekspertów z zakresu turystyki kulturowej. Niepodważalną zaletą dokumentu jest wyróżnienie najważniejszych wyzwań stojących przed turystyką kulturową. Oczywiście, nie brakuje też słabszych stron dokumentu, jak wspomniany wcześniej wysoki poziom uogólnienia. Ponadto, zagadnienia turystyki kulturowej przedstawiono w kontekście globalnym, nie wskazując na problemy poszczególnych regionów. Ale należy to zrozumieć, chociażby ze względu na charakter organizacji firmującej opracowanie, jak również różnorodność państw biorących w badaniach. Tym samym, publikację *Tourism and Culture Synergies* można z pewnością uznać za udaną, a świadczy o tym szereg elementów, w tym przede wszystkim aktualność podejmowanych i analizowanych problemów. To interesująca pozycja dla przedstawicieli świata nauki, branżystów oraz podmiotów działających na rzecz rozwoju turystyki kulturowej.